

Список використаних джерел

1. Щедрин Н.В. Основы общей теории предупреждения преступности: Учеб. пособие / Краснояр. гос. ун-т, 1999. 58 с.
2. Дуюнов В.К. Уголовно-правовое воздействие: сущность, формы и механизм. М., 2003. 520с.

Мілова Тетяна Миколаївна,

доцент кафедри державно-правових дисциплін та адміністративного права Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, кандидат юридичних наук, доцент

ОБ'ЄКТ СКЛАДУ ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 368-2 КК УКРАЇНИ

Одним із шляхів подолання проявів корупції в Україні є, безперечно, посилення кримінальної відповідальності за подібного роду суспільно небезпечні діяння. Особливе місце у системі кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг посідає такий злочин як незаконне збагачення, передбачений ст. 368-2 Кримінального кодексу України (далі – КК). Про складність та проблемність його кваліфікації свідчать складні процеси включення даної норми до закону про кримінальну відповідальність та її подальше реформування. Ці процеси безпосередньо пов'язані з імплементацією норм міжнародного права у національне антикорупційне законодавство та відповідно до нього встановлення відповідальності за корупційні правопорушення. З огляду на це, особливої актуальності набуває дослідження всіх кримінально-правових аспектів незаконного збагачення крізь призму юридичного аналізу складу злочину. В першу чергу варто зосередити увагу саме на об'єкті даного злочину.

Особливості злочину, передбаченого ст. 368-2 КК (незаконне збагачення) досліджували у контексті кримінально-правової характеристики злочинів у сфері службової діяльності такі науковці, як: П.П. Андрушко, В.І. Борисов, Л.П. Брич, О.О. Дудоров, В.Я. Тацій, В.І. Тютюгін, Є.Л. Стрельцов, М.І. Хавронюк та інші. Окрема група науковців особливу увагу звертає саме на дослідження ознак об'єкта злочину, передбаченого ст. 368-2, а саме: Д.О. Гарбазей, О. І. Гузоватий, О. П. Денга, А.А. Задорожний, К.П. Задоя, О.М. Костенко, М.І. Мельник, О.Я. Светлов, Т.І. Слуцька, В. Г. Хашев, І. М. Ясінь та інші. Актуальність означеної проблематики та законодавчі зміни, незважаючи на наявність ряду наукових досліджень, зумовлюють практичну необхідність у подальших дослідженнях особливостей об'єкта такого злочину як незаконне збагачення.

Об'єктом злочину, як правило, визначають суспільні відносини, що охороняються кримінальним законом, а саме те, на що завжди посягає злочин і чому він завжди заподіє певну шкоду [1, с. 89]. Окремі автори під об'єктом розуміють охоронювані законом цінності, проти яких спрямоване злочинне діяння і яким спричиняється чи може бути заподіяна шкода [2, с. 234]. Проте, безперечно, об'єкт найбільш точно відображає соціально-правову сутність злочину.

Основним безпосереднім об'єктом незаконного збагачення науковці визначають: суспільні відносини, які виникають у зв'язку та під час здійснення службовою особою правомірної діяльності, тобто в межах і відповідно до нормативно-правових актів [3, с. 405]; встановлений порядок службової діяльності в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, державних і комунальних підприємствах, установах, організаціях [4, с. 120]; суспільні відносини, що забезпечують нормальну службову діяльність в окремих ланках апарату управління органів державної влади, місцевого самоврядування, в окремих юридичних особах публічного чи приватного права, а також суспільні відносини, які забезпечують нормальне здійснення тих конкретних видів професійної діяльності, які пов'язані з наданням публічних послуг [5, с. 183]; неупередженість, сумлінність та добросовісність при виконанні своїх обов'язків осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування [6, с. 48].

На нашу думку, основним безпосереднім об'єктом незаконного збагачення (ст. 368-2 КК) варто окреслити суспільні відносини, які забезпечують авторитет, порядок здійснення державної служби, цілі і завдання установ та організацій публічного сектора, встановлений порядок їх функціонування.

Безпосередній додатковий об'єкт незаконного збагачення, зокрема додатковий обов'язковий, у більшості випадків науковцями не виділяється. Проте, окремі автори акцентують увагу на необхідності такого розмежування, розуміючи під додатковим обов'язковим об'єктом наступне: авторитет органів влади і місцевого самоврядування та ділову репутацію державних, комунальних підприємств, установ, організацій [3, с. 405]; відносини справедливого розподілу матеріальних благ у суспільстві [7, с. 1079].

У цьому аспекті слушною є думка про те, що безпосередній додатковий обов'язковий об'єкт незаконного збагачення може частково чи в повній мірі співпадати з тим чи іншим безпосереднім об'єктом. Проте, в залежності від особливостей конкретного злочину, який кваліфікується як незаконне збагачення, відповідний безпосередній додатковий об'єкт буде кардинально відрізнятися. Відповідно для даного кримінального правопорушення не є характерним наявність сталого та незмінного додаткового обов'язкового безпосереднього об'єкта [6, с. 49].

При незаконному збагаченні, безперечно, виникає ймовірність нанесення істотної шкоди й іншим відносинам, що передбачає

кваліфікацію за іншими статтями Особливої частини КК України. У таких випадках мова йде про наявність додаткового факультативного об'єкту, який в загальному вигляді, як слушно вказує О. П. Денєга, передбачає такі елементи правопорядку: інтереси владно-службових суспільних інституцій, неупередженість правосуддя, порядок обчислення, нарахування та сплати податків та зборів, інших платежів обов'язкового характеру, а також фіскальна забезпеченість держави тощо [6, с. 49].

Отже, основним безпосереднім об'єктом незаконного збагачення (ст. 368-2 КК) варто окреслити суспільні відносини, які забезпечують авторитет, порядок здійснення державної служби, цілі і завдання установ та організацій публічного сектора, встановлений порядок їх функціонування. Вважаємо не доцільним визначати додатковий обов'язковий безпосередній об'єкт незаконного збагачення, оскільки відсутні ідентичні, чітко окреслені відносини, яким поряд з основним об'єктом завжди завдається шкода при вчиненні даного кримінального правопорушення. Проте цілком можливе існування додаткового факультативного безпосереднього об'єкта, який передбачає різного роду суспільні відносини, яким може завдаватися шкода при незаконному збагаченні в залежності від особливостей скоєння даного злочину.

Список використаних джерел

1. Кримінальне право України: Загальна частина : підручник / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін.; за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація – 4-ге вид., переробл. і допов. – Х. : Право, 2010. – 456 с.
2. Фесенко Є. В. Проблеми структури об'єкта як елемента складу злочину / Є. Фесенко // Вісник Академії адвокатури України. – 2009. – Число 1. – С. 234–236.
3. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України [текст] / За заг. ред. Литвинова О. М.. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 528 с.
4. Гарбазей Д. О. Незаконне збагачення як склад злочину в міжнародному праві / Д. О. Гарбазей // Юридичний науковий електронний журнал. – 2014. – № 2. – С. 119-122.
5. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. / за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. – 5-те вид., допов. – Х. : Право, 2013. – Т. 2: Особлива частина / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін.. – 2013. – 1040 с.
6. Денєга О. П. Кримінально-правова кваліфікація незаконного збагачення за об'єктом / О. П. Денєга // Форум права. – 2015. – №3. – С.45–50 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2015_3_10.pdf.
7. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. – 9-те вид., перероб. та доп. – К.: Юрид. думка, 2012. – 1316 с.